

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕННЯ ПРО ВСТУП ДО ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ВИПУСКНИКАМИ ШІЛ ЧЕРНІГІВЩИНИ

Мета дослідження: вивчення чинників, які впливають на прийняття рішення випускниками 11-х класів середніх шкіл Чернігівщини про вступ до ЗВО.

Організатори дослідження: кафедра загальної, вікової та соціальної психології імені М.А.Скока та Центр соціальних досліджень ННІ психології та соціальної роботи. Ініціатор дослідження, автор анкети, обробка отриманих даних – доктор психологічних наук О.Ю.Дроздов.

Період дослідження: кінець-травня – початок червня 2021 року.

Вибірка респондентів: 140 випускників (90 дівчат та 50 хлопців). З них 86% презентували Чернігів (школи № 1, 2, 5, 9, 19, 21, 22, 30, 33, 34), та 14% – райони Чернігівщини.

Методика дослідження: анонімне анкетування в on-line форматі (за допомогою Google-форми).

Отримані результати:

1. Чи розглядаєш ти можливість вступу до закладу вищої освіти (університету, інституту, академії тощо)?

- так – 90% (це, вірогідно, є артефактом; тобто в анкетуванні більше брали участь старшокласники, які націлені на вступ до ЗВО);
- ні – 7%
- ще не думав(-ла) про це – 3%.

2. Чи є на даний момент у тебе спеціальність, яку ти обрав(-ла) для подальшого навчання?

- так – 84% (на цей результат прошу звернути увагу, далі він раз про себе нагадає);
- ні – 16%

3. Оціни за 7-бальною шкалою (де 1–найменший, а 7 – найбільший бал) важливість кожного з чинників, які можуть вплинути на рішення навчатися у закладі вищої освіти:

- 3.1. можливість безкоштовного навчання – середня оцінка = 5,49
- 3.2. вартість навчання за контрактом = 5,10
- 3.3. місце розташування закладу = 4,50
- 3.4. широке коло спеціальностей, що пропонуються абітурієнтам = 5,10
- 3.5. наявність спеціальності, що цікавить абітурієнта = 6,36
- 3.6. престижність диплому закладу = 5,32
- 3.7. інформація про якість освіти = 5,81
- 3.8. інформація про викладачів = 5,06
- 3.9. інформація про керівництво закладу = 4,75
- 3.10. інформація про випускників закладу = 4,11
- 3.11. інформація про матеріально-технічне забезпечення закладу = 5,24
- 3.12. легкість вступу до навчального закладу = 5,75
- 3.13. легкість навчання у навчальному закладі = 5,41

В цілому за мотиваційними чинниками

Найбільш значущі :

- 1) наявність спеціальності, що цікавить абітурієнта – 6,36 – це об'єктивний чинник, який мало залежить від профорієнтаційної роботи університету.
- 2) інформація про якість освіти – 5,81
- 3) легкість вступу до ЗВО – 5,75

Звертає на себе увагу суперечливе поєднання 2 та 3 чинників.

Найменш значущі:

- 1) інформація про випускників закладу – 4,11
- 2) місце розташування закладу – 4,50
- 3) інформація про керівництво закладу – 4,75

Статеві відмінності. За U-критерієм Манна-Уїтні було виявлено ряд статистично вірогідних відмінностей між відповідями дівчат та хлопців. Зокрема, для випускниць-дівчат є більш значущими:

- 1) місце розташування закладу (при $p=0,019$)
- 2) престижність диплому закладу (при $p=0,001$)
- 3) інформація про якість освіти (при $p=0,001$)
- 4) інформація про викладачів (при $p=0,016$)
- 5) інформація про керівництво закладу (при $p=0,048$)
- 6) інформація про матеріально-технічне забезпечення закладу (при $p=0,008$)

4. Оціни за 7-бальною шкалою (де 1–найменший, а 7 – найбільший бал) значущість для тебе джерел інформації про заклад вищої освіти:

- 4.1. відгуки батьків = 4,36
- 4.2. відгуки вчителів = 4,05
- 4.3. відгуки друзів, однолітків, знайомих студентів = 5,30
- 4.4. відгуки випускників = 5,36
- 4.5. радіо = 2,62
- 4.6. ТБ = 3,14
- 4.7. друковані медіа (газети, журнали) = 2,81
- 4.8. соціальні Інтернет-мережі (студентські чати, Facebook та ін.) = 4,48
- 4.9. інформація з сайту закладу вищої освіти = 4,89

Отже, загалом по впливу інформаційних чинників, більш значущими є:

- 1) відгуки випускників – 5,36 (можна порівняти з попереднім результатом, де інформація про випускників закладу була одним з найменш значущих чинників).
- 2) відгуки друзів, однолітків, знайомих студентів – 5,30

Найменш значущі:

1. радіо – 2,62
2. друковані медіа (газети, журнали) – 2,81
3. ТБ – 3,1

За U-критерієм Манна-Уїтні було виявлено ряд статистичні вірогідних відмінностей у відповідях дівчат та хлопців. Зокрема, для випускниць-дівчат є більш значущими:

- 1) відгуки вчителів (при $p=0,012$)
- 2) радіо (при $p=0,013$)
- 3) ТБ (при $p=0,001$)
- 4) друковані медіа (при $p=0,002$)
- 5) соціальні Інтернет-мережі (при $p=0,002$)
- 6) інформація з сайту ЗВО (при $p=0,001$)

5. Яке розташування закладу вищої освіти ти вважаєш оптимальним для себе (можна було обирати кілька варіантів):

5.1. у Чернігові – 63%

5.2. у Чернігівський або сусідніх областях – 16%

5.3. у Києві – 47%

5.4. у великих містах України (Харків, Одеса, Дніпро, Львів тощо) – 31%

5.5. за кордоном – 20%

5.6. для мене це не має значення – 11%

6. Чи розглядаєш ти можливість вступу до Національного університету «Чернігівський колегіум» (НУЧК) імені Т.Г.Шевченка (колишній педуніверситет)?

- так – 21%

- ні – 58%

- ще не думав(-ла) про це – 21%

7. Дай власну оцінку Національному університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка за 10-бальною шкалою (де 1 – найменший, а 10 – найвищий бал).
Середньогрупова оцінка = 6,49, стандартне відхилення = 2,38.

Загальні висновки:

1. Традиційні форми рекламно-агітаційної діяльності (в т.ч. з залученням викладачів, традиційних ЗМІ) є малоефективними в сучасних умовах. Інформаційний вплив на абітурієнтів бажано організовувати за принципом «рівний – рівному» (але поза контекстом формального офіціозу) та через Інтернет-простір.

2. Необхідно негайно покращити навігацію на офіційному Інтернет-сайті НУЧК (як важливого джерела інформації для абітурієнтів).

3. Прийняття рішення випускниками про вступ до ЗВО є складним динамічним процесом, у якому прямо чи побічно задіяна велика кількість різнотипних (когнітивних, мотиваційних, соціально-демографічних тощо) змінних. В умовах COVID-пандемії, постійних змін правил вступу, підвищення вартості навчання, «вступна поведінка» абітурієнтів стає малопрогнозованим явищем, залежним у т.ч. й від ряду ситуативних чинників.

4. Враховуючи методологію дослідження (суб'єктивний характер методу опитування, стихійний характер вибірки тощо) наведені результати далі бажано порівнювати з даними аналогічних досліджень серед першокурсників, які вже вступили до ЗВО.

5. Більшість випускників шкіл надають НУЧК імені Т.Г.Шевченка оцінку середню або вище середнього.